

ΝΕΣΣΟΣ Η ΔΗΙΑΝΕΙΡΑ (ΛΟΓΟΣ 60)

1 ΦΙΛΟΣ. Ἔχεις μοι λῦσαι ταύτην τὴν ἀπορίαν, πότερον δικαίως ἐγκαλοῦσιν οἱ μὲν τῷ Ἀρχιλόῳ, οἱ δὲ τῷ Σοφοκλεῖ περὶ τῶν κατὰ τὸν Νέσσον καὶ τὴν Δηιάνειραν ἢ οὐ; φασι γὰρ οἱ μὲν τὸν Ἀρχίλοχον ληρεῖν, ποιοῦντα τὴν Δηιάνειραν ἐν τῷ βιάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Κενταύρου πρὸς τὸν Ἡρακλέα ραψοδοῦσαν, ἀναμιμνήσκουσιν τῆς τοῦ Ἀχελώου μνηστείας καὶ τῶν τότε γενομένων· ὥστε πολλὴν σχολὴν εἶναι τῷ Νέσσῳ ὃ τι ἐβούλετο πράξαι· οἱ δὲ τὸν Σοφοκλέα πρὸ τοῦ καιροῦ πεποιηκέναι τὴν τοξείαν, διαβαινόντων αὐτῶν ἔτι τὸν ποταμόν· οὕτως γὰρ ἂν καὶ τὴν Δηιάνειραν ἀπολέσθαι, ἀφέντος τοῦ Κενταύρου. ἀλλὰ μή, καθάπερ εἴωθας, πολὺ παρὰ τὴν δόξαν λέγε καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ὃ τις ἂν οἰηθείη.

2 ΔΙΩΝ. Ἄρ' οὖν κελεύεις με ταῦτά σοι λέγειν ἅ τις ἂν οἰηθείη ὀρθῶς οἰόμενος ἢ ἅ τις ἂν καὶ μὴ ὀρθῶς;

Φ. Ἐγὼ μὲν ἅ τις ἂν ὀρθῶς οἰόμενος.

Δ. Τί οὖν ἅ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι δοξάζουσιν; ἄρα γε ἀνάγκη τὸν βουλόμενον ὀρθῶς ἐξηγεῖσθαι παρὰ τὴν δόξαν τῶν πολλῶν λέγειν;

Φ. Ἀνάγκη.

Δ. Μὴ οὖν δυσκόλως ἀκολουθήσης, ἐὰν τοιοῦτον ἢ τὸ λεγόμενον· σκόπει δέ, εἰ μὴ δεόντως λέγεται.

Φ. Λέγε τοίνυν καὶ ἐξηγοῦ, ὅπως σοι δοκεῖ.

Δ. Οὐκοῦν λέγω σοι ὅτι ὅλον τὸ ἀγνόημά ἐστι περὶ τὸν μῦθον τὸ ἐπιχειρεῖν τὸν Κένταυρον συγγενέσθαι τῇ Δηιανείρᾳ.

Φ. Οὐ γὰρ ἐπεχείρησεν;

3 Δ. Οὐ. ἢ σοὶ δοκεῖ πιθανὸν εἶναι ἐν ᾧ οὖν Ἡρακλέους τόξα ἔχοντος καὶ πεπειραμένον αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς πρότερον, ἠνίκά μόνος τῶν Κενταύρων αὐτὸς διέφυγε παρὰ τοῦ Φόλου μηδὲν ἐκείνων τοιοῦτον ἀδικησάντων αὐτόν, ἐπιχειρεῖν συγγενέσθαι αὐτοῦ τῇ γυναικί;

Φ. Ἐχει μὲν τινα ἀπορίαν τὸ τοιοῦτο· ἀλλὰ μὴ τοῦτο κινουῦντες καθόλου τὸν μῦθον ἀναιρῶμεν.

Δ. Οὐδαμῶς, ἂν προλογιζώμεθα ὡς ἐγένετο καὶ εἰκὸς ἦν γενέσθαι τὸ πρᾶγμα.

Φ. Οὕτω δὴ λέγοις.

4 Δ. Ὁ Νέσσος τὴν Δηιάνειραν εὐθύς διακομίζων καὶ ἐν τῷ περᾶν ἐπεχειρεῖ διαφθεῖρειν τοῦτον τὸν τρόπον, οὐχ ὄν φασι βιαζόμενος, ἀλλὰ λόγους ἐπιτηδεῖους λέγων πρὸς αὐτὴν καὶ διδάσκων ὅπως κρατήσῃ τοῦ Ἡρακλέους, λέγων ὅτι νῦν μὲν ἄγριός ἐστι καὶ χαλεπὸς καὶ ὀλίγον τινα χρόνον αὐτῇ συνέσται καὶ τοῦτον δυσκόλως διὰ τοὺς ἄθλους καὶ τὰς ἀποδημίας καὶ τὸν βίον ὃν προήρηται. ἐὰν δ', ἔφη, σὺ πείσης αὐτὸν τὰ μὲν θεραπεία, τὰ δὲ λόγοις, τῆς μὲν ταλαιπωρίας ταύτης καὶ τῶν πόνων ἐπανεῖναι ζῆν δὲ ῥαθύμως καὶ ἡδέως, σοί τε πολὺ πραότερος ἔσται καὶ ἄμεινον βιώσεται καὶ σοὶ τὸν λοιπὸν ἤδη συνέσται χρόνον οἴκοι μένων.

5 Ταῦτα δὲ διηγείτο ὁ Κένταυρος ἐπιβουλεύων τῷ Ἡρακλεῖ, εἴ πως δύναίτο αὐτὸν ἐπὶ τρυφὴν ἀγαγεῖν καὶ ῥαθυμίαν· ἦδει γὰρ ὅτι ἅμα τῷ μεταβαλεῖν τὸν βίον καὶ τὴν ἄσκησιν εὐχείρωτος ἔσται καὶ ἀσθενής. ἡ δὲ Δηιάνειρα ἀκούουσα οὐ παρέργως τοῖς λόγοις προσεῖχεν, ἀλλὰ ἐνεθυμεῖτο ὡς ὀρθῶς λέγοι ὁ Κένταυρος, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, καὶ βουλομένη τὸν ἄνδρα ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν. ὁ δὲ Ἡρακλῆς ὑπονοήσας μηδὲν ὑγιὲς τὸν Κένταυρον λέγειν ἐκ τοῦ διαλέγεσθαι πρὸς τὴν Δηιάνειραν ἐπιμελῶς, καὶ ὅτι ἐκείνη προσεῖχεν αὐτῷ, οὕτως δὴ ἐτόξευσεν αὐτόν. 6 ὁ δὲ ἀποθνήσκων οὐδὲν ἦττον ἐκέλευσε τὴν Δηιάνειραν ἀναμνησθῆναι ὧν εἶπε καὶ ποιεῖν ὡς αὐτὸς παρήνεσεν.

Ἵστερον δὲ ἡ Δηιάνειρα μεμνημένη τῶν λόγων τοῦ Κενταύρου καὶ ἅμα τοῦ Ἡρακλέους οὐδὲν ἀνιέντος, ἀλλὰ καὶ μακροτέραν ἀποδημίαν ἀποδημήσαντος, τὴν τελευταίαν ὅτε ἐξεῖλε τὴν Οἰχαλίαν, καὶ λεγομένου δὴ ὡς ἐρασθεῖη τῆς Ἰόλης, ἠγησαμένη βέλτιον εἶναι ἢ παρήνεσεν ἀνύεσθαι, ἐπιτίθεται αὐτῷ καί, 7 οἶον δὴ πέφυκε τὸ τῶν γυναικῶν αἰμύλον καὶ πανοῦργον, οὐ πρότερον ἀνῆκε πρὶν ἢ ἔπεισεν αὐτὸν τὰ μὲν παραμυ-

θουμένη και φάσκουσα εκείνου κήδεσθαι ὅπως μὴ κακοπαθῆ γυμνὸς τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους ὁμοίως ὑπομένων ἐν τῷ δέρματι τοῦ λέοντος, τὸ μὲν δέρμα ἀποθέσθαι, στολὴν δὲ ἀναλαβεῖν ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις, καὶ τοῦτο δὴ ἦν ὁ λεγόμενος τῆς Διανείρας χιτῶν, ὃν ἐνέδου ὁ Ἡρακλῆς.

8 Ἄμα δὲ τῇ στολῇ καὶ τὴν ἄλλην διαίταν ἐποίησεν αὐτὸν μεταβαλεῖν, ἐπὶ τε στρωμάτων καθεύδοντα καὶ μὴ θυραυλοῦντα τὰ πολλὰ, ὥσπερ εἰώθει πρότερον, μηδὲ αὐτουργοῦντα μηδὲ τροφῇ ὁμοίᾳ χρώμενον, ἀλλὰ σίτω τε ἐκπεπονημένῳ καὶ ὄψῳ καὶ οἴνῳ ἠδεῖ καὶ ὅσα δὴ τούτοις ἐπόμενά ἐστιν. ἐκ δὲ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ὥσπερ ἦν, οἶμαι, ἀναγκαῖον, εἰς ἀσθένειαν καὶ μαλακίαν ἐμπεσὼν τοῦ σώματος καὶ ἠγησάμενος μηκέτ' εἶναι ῥάδιον ἀψάμενον τρυφῆς ἀποθέσθαι αὐτήν, οὕτως δὲ ἐνέπρησεν αὐτόν, ἅμα μὲν κρεῖττον οἰόμενος ἀπηλλάχθαι τοῦ τοιούτου βίου, ἅμα δὲ δυσχεραίνων ὅτι ἠνέσχετο τρυφῆς ἄψασθαι.

Ἐχεις δὴ τὸν παρ' ἐμοῦ λόγον, ὁποῖον ἐγὼ ἠδυνάμην, ὑπὲρ τοῦ μύθου εἶπεῖν.

9 Φ. Καὶ μὰ τὸν Δία οὐδαμῶς φαῦλος οὐδὲ ἀπίθανος δοκεῖ μοι εἶναι. καὶ οὐκ οἶδα ὅπως δοκεῖ μοι προσεικέναι τὸ τῶν φιλοσόφων ἐνίων περὶ τοὺς λόγους ἀμηγέπη τῷ τῶν κοροπλάθων. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τύπον τινὰ παρέχοντες, ὁποῖον ἂν πηλὸν εἰς τοῦτον ἐμβάλωσιν, ὅμοιον τῷ τύπῳ τὸ εἶδος ἀποτελοῦσιν· καὶ τῶν φιλοσόφων ἤδη τινὲς τοιοῦτοι γεγόνασιν, ὥστε ὁποῖον ἂν μῦθον ἢ λόγον λάβωσιν ἔλκοντες καὶ πλάττοντες κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὠφέλιμον καὶ φιλοσοφία πρέποντα ἀπέδειξαν· οἷον δὴ μάλιστα ἀκούομεν Σωκράτη γενέσθαι. 10 ἐκεῖνος γὰρ εἰς ἅπαντας δὴ λόγους καὶ πάσας διατριβὰς κατήει, καὶ πρὸς ῥήτορας καὶ πρὸς σοφιστὰς καὶ πρὸς γεωμέτρους καὶ μουσικοὺς καὶ παιδοτρίβας καὶ τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς, καὶ ἐν παλαίστραις καὶ ἐν συμποσίοις καὶ ἐν ἀγορᾷ οὐκ ἐκωλύετο ἐξ ἅπαντος τρόπου φιλοσοφεῖν καὶ προτρέπειν ἐπ' ἀρετὴν τοὺς συνόντας, οὐκ ἰδίαν εἰσφέρων ὑπόθεσιν οὐδὲ πρόβλημα ἐσκεμμένον, ἀλλ' ἀεὶ τῇ παρουσίᾳ χρώμενος καὶ ταύτην προσάγων πρὸς φιλοσοφίαν.